

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

28 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 lutego 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny
z 30 listopada 2021 r., I ACa 564/21,

w sprawie z powództwa M.O. i H.B.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o roszczenia z umów bankowych waloryzowanych kursem franka szwajcarskiego

1) oddała skargę kasacyjną;

**2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.400
(pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami w wysokości odsetek
ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego
za czas po upływie tygodnia od doręczenia pozwanemu odpisu
niniejszego wyroku.**

Grzegorz Misiurek

Karol Weitz

Marta Romańska

(R.N.)

UZASADNIENIE

Powodowie M.O. i H.B. wniesli o zasądzenie od Bank Spółki Akcyjnej w W. solidarnie na ich rzecz kwot 295.611,33 zł i 155.043,42 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 23 listopada 2019 r., jako podlegającego zwrotowi świadczenia, które spełniali w wykonaniu nieważnej umowy kredytu, a ewentualnie wniesli o ustalenie nieistnienia między nimi i Bankiem Spółką Akcyjną w W. stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu z 19 czerwca 2007 r. oraz z 12 maja 2008 r. oraz o zasądzenie solidarnie na ich rzecz kwoty 370.981,17 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 23 listopada 2019 r. i ustalenie, że wymienione w pozwie postanowienia umowne są niedozwolone, a zatem nie wiążą ich od chwili zawarcia umowy.

Pozwany Bank Spółka Akcyjna w W. (do 22 listopada 2013 r. – B. Spółka Akcyjna w W.) wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 18 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powodów do ich majątku objętego wspólnością ustawową kwotę 295.611,33 zł i 155.043,42 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 3 lipca 2020 r. oraz oddalił powództwo w pozostałej części.

Sąd Okręgowy ustalił, że 18 czerwca 2007 r. na wniosek powodów pozwany zawarł z nimi umowę kredytu hipotecznego w kwocie 622.000 zł na czas od 19 czerwca 2007 r. do 10 lipca 2036 r., a powodowie zobowiązali się spłacić kredyt w równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Kapitał został wypłacony powodom w złotych. Kwota kredytu oraz raty spłat były waloryzowane kursem franka szwajcarskiego (CHF). Ostateczna równowartość kapitału wyrażona w CHF miała być określona w dniu uruchomienia kredytu, a spłata rat kapitałowo-odsetkowych miała następować w złotych na podstawie harmonogramu stanowiącego załącznik do umowy, w którym wysokość rat wyrażono w CHF. W dniu spłaty każda rata podlegała przeliczeniu na złote według kursu sprzedaży CHF ustalanego w tabeli kursowej przez bank. Jednym z zabezpieczeń kredytu było ubezpieczenie niskiego wkładu własnego powodów.

W umowie powodowie oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z zasadami zmiany stóp procentowych kredytu obowiązującymi w banku oraz z zasadami

modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptują, są też świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu.

Obowiązujący w czerwcu 2007 r. regulamin kredytowania przewidywał możliwość zmiany kredytu z waloryzowanego kursem waluty obcej na złotowy. Przeliczenie kwoty kredytu na złote następowało w takim przypadku według kursu sprzedaży CHF ustalonego w tabeli kursowej banku w dniu przewalutowania. Możliwa była także zmiana waluty waloryzacji przez przeliczenie równowartości kwoty kredytu wyrażonej w dotychczasowej walucie na złote po kursie sprzedaży tej waluty ustalonym w tabeli kursowej banku, a następnie przeliczenie kredytu wyrażonego w złotych na nową walutę waloryzacji według kursu kupna tej waluty ustalanego w tabeli kursowej banku w dniu zmiany.

15 maja 2013 r. strony zawarły aneks do umowy, umożliwiający powodowi wybór waluty, w jakiej miała następować spłata rat wymagalnych po tym dniu. Od tego momentu powodowie mogli wybrać złote lub CHF jako walutę, w której będą spłacać kredyt z rachunku prowadzonego przez pozwanego. Powodowie wybrali wówczas spłatę rat kredytu w CHF.

W chwili zawarcia umowy powodowie nie wiedzieli, w jaki sposób bank ustala kurs CHF i jaka jest metodologia tworzenia tabel kursowych. Wiedzieli, że kredyt jest waloryzowany i ryzyko zmiany kursu waluty jest wkalkulowane w produkt. Nie wiedzieli z czym się wiąże i na czym polega ubezpieczenie niskiego wkładu własnego przewidziane w umowie. Nikt nie informował powodów, jaki muszą mieć wkład własny, żeby mogli uniknąć stosowania tego rodzaju zabezpieczenia.

Między 6 lipca 2007 r. a 24 listopada 2019 r. powodowie w wykonaniu umowy kredytowej wpłacili pozwanemu kwoty 236.161,04 zł oraz 67.173,30 CHF tytułem spłaty rat oraz kwotę 12.591,15 zł tytułem składek na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Od 12 kwietnia 2010 r. do 24 listopada 2019 r. powodowie wpłacili pozwanemu kwotę 124.700,22 zł oraz 67.173,60 CHF tytułem rat kapitałowo-odsetkowych i kwotę 7.341,15 zł na poczet składek na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego.

12 maja 2008 r. powodowie zawarli z B. Bankiem Spółką Akcyjną

w W. umowę kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem CHF. Bank udzielił powodowi kredytu w wysokości 750.000 zł na okres od 12 maja 2008 r. do 10 czerwca 2036 r., na warunkach takich, jak w umowie z 19 czerwca 2007 r., z pominięciem ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Przed zawarciem tej umowy powodowie oświadczyli, że: - bank przedstawił im propozycję kredytu hipotecznego bez zastosowania mechanizmu waloryzacji; - wybrali kredyt waloryzowany kursem waluty obcej ze świadomością ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty waloryzacji i zmiany stopy oprocentowania.

Od 14 maja 2008 r. do 24 listopada 2019 r. powodowie wpłacili pozwanemu tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych łącznie kwotę 244.406,25 zł oraz 87.869,82 CHF. W okresie od 12 kwietnia 2010 r. do 24 listopada 2019 r. powodowie wpłacili pozwanemu łącznie kwotę 163.569,96 zł oraz 87.869,82 CHF tytułem spłat rat kapitałowo - odsetkowych. Od 10 czerwca 2013 r. powodowie spłacali kredyt w CHF.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że roszczenie powodów ma podstawę w art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. Konstrukcja umów zawartych przez strony spełnia wymagania określone w art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (aktualny tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 1646; dalej - pr. bank.), a wprowadzenie do nich mechanizmu waloryzacji świadczeń wynika z realizacji zasady swobody kontraktowej (art. 353¹ k.c.). Powodowie przy zawarciu umów mieli świadomość, że udzielone im kredyty będą kredytami walutowymi, z którymi wiąże się ryzyko kursowe.

Powodowie zawarli umowy jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Sąd Okręgowy ocenił klauzule waloryzacyjne zawarte w obu umowach z odwołaniem się do przesłanek określonych w art. 385¹ § 1 k.c. i stwierdził, że umowa zawierająca niedozwolone postanowienia nie jest nieważna, lecz jedynie bezskuteczna w zakresie tych postanowień. Za niedozwolone Sąd Okręgowy uznał postanowienia § 1 ust. 3 umowy, w którym określono walutę waloryzacji, § 1 ust. 3A, w którym podano ilustracyjnie równowartość kapitału w walucie waloryzacji na dzień zawarcia umów, § 10 ust. 4, w którym przewidziano, że raty kapitałowo-odsetkowe (wyrażone w harmonogramie spłat w walucie waloryzacji) mają być spłacane przez powodów

w złotych po ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF w tabeli kursowej banku, obowiązującego na dzień spłaty o godzinie 14:50, oraz § 12 ust. 5, w którym postanowiono, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej banku obowiązującym na dzień i godzinę spłaty.

Sąd Okręgowy uznał, że postanowienia przewidujące waloryzowanie oddawanej do dyspozycji powodów kwoty kredytu oraz spłacanych rat kursem waluty obcej określają główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c., a ocena ich abuzywności była możliwa, gdyż nie zostały jasno sformułowane.

Stosowanie przeliczeń walutowych ustalanych przez bank może być poczytywane za niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorców. Kursy zakupu i sprzedaży CHF ustalane były przez bank, lecz we wzorcu umowy nie przedstawił on poddającej się weryfikacji metody ich wyliczania i uprawniony był do samodzielnego określania danych istotnie wpływających na wymiar zobowiązania powodów, bez możliwości kontrolowania przez nich zastosowanego kursu. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego powinien mieć natomiast charakter obiektywny, niezależny od woli jednej ze stron. Mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający mu swobodę, jest oczywiście sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów.

Sąd Okręgowy ocenił, że powodowie nie zostali należycie poinformowani o faktycznym ryzyku, jakie wiązało się z zawarciem umowy kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej. Nie umieli tego ryzyka ocenić w chwili zawarcia umowy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że klauzula uzależniająca wysokość dokonywanych przez powodów spłat rat kredytu od uprzedniego ich przeliczenia po kursie sprzedaży CHF w tabeli banku spowodowała uzależnienie wysokości kwot do wypłaty i zwrotu od decyzji tylko kredytodawcy, który niewątpliwie ma silniejszą pozycję niż konsument. Od momentu zawarcia umowy nie był wpisany w nią obiektywny mechanizm, który pozwoliłby ustalić świadczenie kredytobiorców w sposób niezależny od decyzji pozwanego. W konsekwencji powodowie nie wiedzieli, w jakiej

wysokości będą spłacali raty kredytu z uwagi na to, że uzależnione były one od obowiązującego w przyszłości kursu CHF. Postanowienia kształtujące w ten sposób stosunek kredytowy pozostawiały pole do arbitralnego działania banku, obarczały powodów nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszały równorzędność stron umowy.

Brak związania powodów jako konsumentów niedozwolonymi postanowieniami umownymi (art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c.) oznacza, że nie wywołują one skutków prawnych od samego początku, chyba że konsumenci następnie udzielili „świadomej, wyraźnej i wolnej zgody” na te postanowienia i w ten sposób jednostronnie przywrócili im skuteczność. Powodowie takiej zgody nie wyrazili.

Problemu dalszego funkcjonowania umowy po wyeliminowaniu z niej postanowień dotyczących waloryzacji świadczeń dotyczy art. 385² k.c., przewidujący, że jeżeli określone postanowienia umowy nie wiążą konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Dyrektywa 93/13 w art. 6 ust. 1 przewiduje jednak, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie jest możliwe dalsze funkcjonowanie umowy, której – po wyłączeniu z niej postanowień niedozwolonych – nie da się wykonać, tj. określić sposobu świadczenia przez strony i wysokości ich świadczeń. Nie może się zatem ostać stosunek prawny wykreowany umową, gdy po wyeliminowaniu z niej pewnych postanowień cel lub treść tego stosunku sprzeciwiałyby się jego właściwości (naturze), ustawie lub zasadom współżycia społecznego. Stosunek kredytu musi być uznany za nieważny z racji sprzeczności z ustawą, gdy postanowienia umowne wyznaczające jego treść naruszają granice swobody umów (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353 k.c.). Stosowanie regulacji wynikających z dyrektywy 93/13 nie może zachwiać konkurencją na rynku, zmuszając część przedsiębiorców do wykonywania umów na zasadach tak znacząco odbiegających od tych, jakie analogiczne umowy wykonują inni przedsiębiorcy. Eliminacja klauzuli indeksacyjnej z umowy jest przeszkodą do utrzymania oprocentowania według stawek LIBOR,

gdyż wiąże się z przyjęciem niedopuszczalnej fikcji kredytu złotowego z oprocentowaniem właściwym dla waluty obcej, bazującej na stopie referencyjnej LIBOR 3M. Oprocentowanie to nie może mieć zastosowania do kredytu w złotych, gdyż takie produkty nie są dostępne na rynku.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wyeliminowanie z umowy postanowień dotyczących waloryzacji prowadzi do powstania luki niepozwalającej wykonywać umowy. Jeżeli unieważnienie klauzuli ryzyka walutowego i przeliczeniowej doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją kredytu do waluty, to umowa nie może dalej obowiązywać. Wyeliminowanie ryzyka kursowego charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej jest równoznaczne z tak daleko idącym jej przekształceniem, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze. Po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej nieważnością (bezskutecznością).

Sąd Okręgowy przypomniał, że w orzecznictwie dopuszczano możliwość uzupełnienia umowy przepisami dyspozytywnymi lub stosowaniem analogii z art. 58 § 3 k.c. po pominięciu w niej klauzul abuzywnych, z zastrzeżeniem wyjątkowego charakteru takiego zabiegu. Postanowienia dyrektywy 93/13 sprzeciwiają się jednak takim działaniom sądu, które zmierzałyby do uzupełnienia umowy przez zmianę jej treści.

Sąd Okręgowy zauważył, że wejście w życie ustawy z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984, dalej - ustawa antyspreadowa) nie ma wpływu na ocenę abuzywności kwestionowanych klauzul, a w konsekwencji nie sanuje nieważności umów. Ustawa umożliwiała kredytobiorcom dokonywanie od pewnego momentu wykonywania umowy spłat należnych rat bezpośrednio w walucie waloryzacji, lecz nie usunęła źródła abuzywności, jakim jest nierównomierne rozłożenie ryzyka kursowego.

Powodowie zdają sobie sprawę ze skutków nieważności umowy. Biorąc pod uwagę przytoczoną przez nich argumentację, Sąd Okręgowy uznał umowy kredytu

zawarte 19 czerwca 2007 r. i 12 maja 2008 r. za nieważne.

Za abuzywną Sąd Okręgowy uznał również niedotyczącą głównych świadczeń stron klauzulę ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Ubezpieczenie to służy jedynie ochronie interesów pozwanego, o czym powodowie nie zostali poinformowani, chociaż obciążały ich składki z tego tytułu. Postanowienie dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego zostało sformułowane lakonicznie i nieprecyzyjnie, a powodowie nie zostali zapoznani z charakterem tego ubezpieczenia. Klauzula umowna zastrzegająca konieczność zawarcia takiej umowy ubezpieczenia przez kredytobiorców została wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem 6068.

Sąd Okręgowy uznał, że żądanie zasądzenia odsetek po upływie 30 dni od dnia wniesienia reklamacji, jak chcieli powodowie, jest niezasadne wobec nieokreślenia w tym piśmie wysokości żadanego świadczenia. W tym zakresie powództwo zostało oddalone, a odsetki od kwoty należności głównej Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powodów od dnia wymagalności świadczenia oznaczonego zgodnie z art. 455 k.c. w zw. z art. 481 k.c. po skonkretyzowaniu żądania.

Wyrokiem z 30 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego z 18 lutego 2021 r.

Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego. Pominął wniosek dowodowy zgłoszony w apelacji (art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.) uznając, że zmierza on do wykazania faktu nieistotnego dla rozstrzygnięcia sprawy. Ocena postanowień umowy pod kątem sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta dokonywana jest według stanu z chwili zawarcia umowy (art. 385² k.p.c.). Z punktu widzenia art. 385¹ § 1 i 3 k.c. istotne jest czy sposób ustalania kursu waluty na potrzeby waloryzacji świadczeń stron był objaśniony w samej umowie, a w ocenianych w sprawie umowach nie było o nim mowy. Z żadnego dowodu nie wynika, aby konsumenci mieli rzeczywisty wpływ na treść postanowienia umowy przewidującego obowiązek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego lub na wyeliminowanie go z umowy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy błędnie jednak zastosował art. 385¹ § 1 k.c. w odniesieniu do postanowień zawartych w § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 10

ust. 4 i § 12 ust. 5 umowy. Pierwsze jedynie wskazuje, że walutą waloryzacji jest CHF. Sam mechanizm waloryzacji, jak i zastosowanie określonej waluty obcej jako jej miernika było dopuszczalne i zgodne ze stanem prawnym obowiązującym w dacie zawarcia umów. Stanowiące o tym postanowienie umowne nie jest zatem niedozwolone. W § 1 ust. 3A umowy równowartość kwoty kredytu udzielonego powodom oznaczona została w walucie waloryzacji na datę poprzedzającą zawarcie umowy. Postanowienie to ma wyłącznie informacyjny charakter. Rozważanie abuzywności takiego postanowienia jest zatem bezprzedmiotowe.

W obu umowach oraz w regulaminie zabrakło wyraźnego postanowienia o sposobie przeliczenia kapitału wypłaconego powodom przez bank na jego równowartość wyrażoną w walucie waloryzacji, zredagowanego w taki sposób, jak uczyniono to w odniesieniu do przeliczania zobowiązań kredytobiorców w § 10 ust. 4 umowy z 19 czerwca 2007 r. oraz w § 10 ust. 5 umowy z 15 maja 2008 r. Nie wiadomo zatem, według jakiego kursu bank miał przeliczyć wypłacony powodom kredyt. Jediną wskazówkę pozwalającą odpowiedzieć na to pytanie zawiera § 1 ust. 3A umowy. Skoro przeliczenia w celach wyłącznie informacyjnych dokonano według kursu kupna waluty waloryzacji z tabeli kursowej B. S.A., to można domniemywać, że taki sam miernik zostanie zastosowany do przeliczenia kredytu w dniu uruchomienia. Dla celów ilustracyjnych przyjęto kurs z tabeli obowiązującej 13 dni przed zawarciem umowy. Kwestią otwartą pozostaje to, czy zgodnie z umową bank zobligowany był do przeliczenia swojego świadczenia według kursu ustalonego w tabeli sporządzonej w dniu wypłaty, czy też umowa pozostawiała bankowi swobodę w wyborze tabeli z innego, dowolnie wybranego dnia. Tak rozumiane odesłanie do tabeli kursów banku, zamieszczone w § 1 ust. 3A jest w oczywisty sposób niedozwolone, ponieważ nie tylko pozostawia kredytodawcy swobodę w ustalaniu kursów walut, ale także upoważnia go do wyboru dnia, w którym kurs kupna ustalony został najkorzystniej dla banku. Przeliczenie takie ma bezpośredni wpływ na wysokość zobowiązania powodów, ponieważ na jego podstawie sporządzony zostaje harmonogram spłat wyrażony w walucie waloryzacji. Ani umowy, ani regulamin nie zawierają jednak żadnych postanowień regulujących sposób ustalania takiego harmonogramu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie było podstaw do uznania za niedozwolony

samego mechanizmu waloryzowania świadczeń kursem CHF, a jedynie części tych postanowień dotyczącej sposobu ustalania kursu - odpowiednio kupna lub sprzedaży waluty waloryzacji na potrzeby przeliczenia świadczenia banku, tzn. kwoty udzielonego kredytu oraz świadczeń powodów, czyli rat kapitałowo-odsetkowych.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego o abuzywności pozostałych postanowień umownych zawierających odesłanie do kursów ustalanych przez bank jako miernika, który będzie przyjmowany na potrzeby przeliczenia świadczeń. Dotyczy to zwłaszcza w odniesieniu do umowy z 19 czerwca 2007 r. - § 15 ust. 3, a w odniesieniu do umowy z 12 maja 2008 r. - § 15 ust. 4, w odniesieniu do regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych: w rozdziale III - § 1 ust. 2, w rozdziale VII - § 23 ust. 2 i 3, § 26 ust. 2, w rozdziale VIII - § § 31 ust. 3, w rozdziale IX - § 35. Za zasadny uznał jednak zarzut naruszenia art. 385¹ § 2 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 354 k.c. i art. 353¹ k.c. przez wyeliminowanie z umowy całego mechanizmu waloryzacji, w tym całego postanowienia zawartego w § 1 ust. 3 umów, co – gdyby nastąpiło – w istocie skutkowałoby stwierdzeniem, że powodowie nie są związani postanowieniem ustalającym, że CHF jest walutą waloryzacji. Tymczasem brak jest podstaw do uznania, że waloryzacja jako taka oraz ustalenie CHF jako miernika waloryzacji były sprzeczne z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszało interes konsumentów w chwili zawarcia umowy. Po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych umowy zawarte przez strony pozostają umowami kredytu złotówkowego waloryzowanego kursem CHF. Niewiążące dla powodów są jedynie fragmenty postanowień odsyłające do tabeli kursów walutowych ustalanych przez bank, jako podstawy ustalenia kursu do przeliczenia świadczeń. Uchybienie to nie miało jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że skoro klauzule umowne dotyczące przeliczania świadczeń są niedozwolone i jako takie nie wiążą powodów, to po ich wyeliminowaniu w umowach brak jest określenia, na jakiej podstawie miałyby być ustalany kurs waluty waloryzacji na potrzeby przeliczenia tych świadczeń. Z umów i regulaminu nie wynika, żeby kapitał wypłacony kredytobiorcom podlegał przeliczeniu na CHF według kursu z tabeli obowiązującej w banku w określonym dniu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego niedopuszczalne jest zastąpienie na podstawie art. 358 § 2 k.c. brakujących klauzul średnim kursem publikowanym przez NBP w dniu spełnienia świadczenia. Wykładnia systemowa prowadzi do wniosku, że przepis zwiera normę uzupełniającą dla art. 358 § 1 k.c., zatem może mieć zastosowanie wyłącznie do zobowiązań podlegających wykonaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, których przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej. Przedmiotem zobowiązania banku była od początku suma pieniężna wyrażona w walucie polskiej. Podobnie było z zobowiązaniem powodów z tą różnicą, że podstawą ustalenia wysokości ich zobowiązań była równowartość świadczeń przeliczona na walutę waloryzacji. Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest podstawy do zastosowania w sprawie art. 41 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 282, dalej - pr. weksl.), choćby z tego względu, że mowa w nim o wystawieniu weksla na walutę inną niż waluta miejsca płatności. Analogia istniałaby wówczas, gdyby umowa kredytowa określała walutę kredytu inną, niż waluta obowiązująca w miejscu jej wykonania.

Ostatecznie Sąd Apelacyjny stwierdził, że w polskim prawie nie istnieje przepis dyspozytywny pozwalający zastąpić w niedozwolonych klauzulach walutowych w umowach denominowanych lub indeksowanych kursem waluty obcej odesłania do kursów tych walut jakimś innym miernikiem.

Po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych sporne umowy pozostały umowami o kredyt złotówkowy waloryzowany kursem CHF, w umowach tych brak jest postanowień, w oparciu o które można ustalić kurs waluty waloryzacji będący podstawą przeliczenia świadczenia banku na walutę szwajcarską i świadczenia kredytobiorców na walutę polską, nie ma prawnej możliwości zastąpienia brakujących klauzul innym miernikiem, niedopuszczalne jest przekształcenie przedmiotowych umów w zwykłe umowy kredytu niewaloryzowanego, a tym bardziej ustalenie, że kredytobiorcy są zobowiązani spłacić nominalną wartość kapitału powiększoną o wynikające z umowy odsetki oparte na stawce referencyjnej LIBOR 3M; takie zabiegi stanowiłyby niedozwoloną ingerencję sądu w treść umowy, zaś w tym drugim przypadku doprowadziłyby do stworzenia umowy sprzecznej z jakąkolwiek logiką ekonomiczną. Nie istnieją żadne zwyczaje, utrwalona praktyka ani zasady współżycia społecznego pozwalające uzupełnić brakujące klauzule

w drodze wykładni zgodnych oświadczeń woli stron składanych w chwili zawarcia umowy, zatem niezasadny jest zarzut naruszenia art. 56 k.c. w zw. z art. 354 k.c. i art. 65 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu Sądu Okręgowego o zgodności umów z art. 69 pr. bank. Umowy zawarte przez strony po wyeliminowaniu z nich klauzul abuzywnych nie pozwalają na określenie zobowiązania kredytobiorców już w chwili zawarcia umów i jako takie są sprzeczne z istotą umowy kredytowej. Skutkuje to ich uznaniem za nieważne na podstawie art. 58 § 1 i 2 k.c. Nie jest bowiem zgodna z prawem, a co najmniej z zasadami współżycia społecznego umowa kredytowa, z której nie wynika wysokość zobowiązania kredytobiorców.

W pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny podzielił argumentację prawną Sądu Okręgowego.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego z 30 listopada 2021 r. pozwany zarzucił, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem: - art. 385¹ § 1 k.c. przez nieprawidłowe ustalenie treści przesłanki jednoznaczności postanowień umownych i oparcie się na okolicznościach istniejących *ex post* zamiast na dzień jej zawarcia; - art. 385¹ § 1 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i brak rozróżnienia postanowień umowy odnoszących się do osobnych normatywnie zakresów regulacji, tj. (a) klauzuli ryzyka walutowego oraz (b) klauzuli *spreadu* walutowego, co skutkowało niedokonaniem oceny poszczególnych postanowień umowy indywidualnie pod kątem przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c.; - art. 385¹ § 1 k.c. przez nieprawidłowe ustalenie, że zarówno klauzule waloryzacyjne, jak i klauzule przeliczeniowe w sposób rażąco naruszają interesy powodów; - art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 58 k.c. przez ustalenie, że zarówno klauzule waloryzacyjne, jak i klauzule przeliczeniowe stanowią główne świadczenia stron, a zatem ich abuzywność została uznana za uniemożliwiającą utrzymanie umowy w mocy; - art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385² k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie, że postanowienia umowy odnoszące się do ryzyka walutowego oraz *spreadu* walutowego są bezskuteczne z uwagi na ich abuzywność; - art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. przez przyjęcie, że umowa kredytu jest w całości bezwzględnie nieważna z mocy prawa (lub w całości bezskuteczna) w związku z uznaniem

niektórych postanowień umowy za niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; - art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 6 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji oraz art. 2 i art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej przez bezpodstawne ustalenie nieważności umowy z naruszeniem zasady proporcjonalności sankcji; - art. 358 § 2 k.c. w zw. z motywem 13 dyrektywy 93/13 przez zanegowanie możliwości wykonania zobowiązania kredytobiorców przy uwzględnieniu normy określającej wartość waluty obcej przez zastosowanie kursu średniego NBP; - art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. przez uznanie, że umowa, po stwierdzeniu abuzywności klauzuli ryzyka kursowego i klauzuli *spreadu* walutowego, nie może być dalej wykonywana.

Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego z 18 lutego 2021 r., a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Powodowie wnieśli o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odpowiedź na pytanie, czy sąd – w ramach prowadzonej na podstawie art. 385¹-385² k.c. oceny abuzywności postanowień umowy – powinien uwzględniać okoliczności, które powstały po zawarciu umowy, w tym także takie, jak jej zmiana, niekwestionowanie skuteczności postanowienia przez konsumenta przez długi czas lub zmiany normatywne, została przez Sąd Najwyższy udzielona w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17 (OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Sąd Najwyższy wyjaśnił w niej, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. Wykładnia językowa art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. nie daje bowiem podstaw do przyjęcia, że w ramach oceny abuzywności postanowienia umowy istotny jest sposób jego stosowania przez przedsiębiorcę ani to, dla której ze stron ten sposób stosowania jest korzystny. Przy jej prowadzeniu uwzględnić należy wyłącznie sposób kształtowania praw i obowiązków konsumenta przez oceniane postanowienie. Przedmiotem oceny jest samo postanowienie, a więc wyrażona w określonej formie (przeważnie słownej) treść normatywna, tzn. norma lub jej

element określający prawa lub obowiązki stron (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15, OSNC 2016, nr 4, poz. 40), a jej punktem odniesienia - sposób oddziaływania postanowienia na prawa i obowiązki konsumenta. Postanowienie umowne może bezpośrednio kształtować prawa i obowiązki tylko w sensie normatywnym, wpływając na zakres i strukturę praw lub obowiązków stron. Art. 385¹ § 1 k.c. jest instrumentem kontroli treści umowy (stosunku prawnego) i nie odnosi się do sposobu stosowania postanowienia. W ten też sposób Sądy obu instancji zastosowały w sprawie art. 385¹ § 1 k.c., dostrzegając abuzywność niektórych postanowień umowy kredytowej zawartej przez strony poprzez to, że wyłącznie powodowie zostali na ich podstawie obciążeni ryzykiem zmiany kursu waluty, w nawiązaniu do której podlegały waloryzacji świadczenia stron. W umowie nie przewidziano przy tym żadnego mechanizmu ograniczenia tego ryzyka, wyłączenia go lub rozłożenia w sposób uwzględniający także interes powodów. O zakwalifikowaniu jako abuzywne postanowień umowy odnoszących się już szczegółowo do metody przeliczania świadczeń zadecydował natomiast brak w niej, albo w będącym jej załącznikiem regulaminie, informacji o sposobie tworzenia tabeli kursowej banku. Tymi brakami umowa obciążona była już w momencie jej zawarcia, choć ich negatywne dla powodów skutki ujawniły się w istocie po paru latach wykonywania umowy przez obie jej strony. Nie jest zatem uzasadniony zarzut, jakoby Sądy *meriti* oparły się przy ocenie abuzywności postanowień umownych na okolicznościach istniejących *ex post* zamiast na dzień jej zawarcia.

Wbrew zarzutom skarżących, Sąd Apelacyjny przeanalizował szczegółowo te klauzule umowne, którym powodowie zarzucali abuzywność i skorygował stanowisko Sądu Okręgowego co do tego, w jakim zakresie zarzuty te mogły być zasadne. Sąd Apelacyjny stwierdził bowiem, że nie ma podstaw do podważania dopuszczalności przyjęcia w umowie, że spełniane na jej podstawie świadczenia będą podlegały waloryzacji, a jej miernikiem będzie kurs CHF. Sąd Apelacyjny nie zakwestionował stanowiska Sądu Okręgowego, wyrażonego z odwołaniem się do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, w którym Trybunał określił zakres informacji, jakie konsumentowi powinny być udzielone przez bank, gdy konsument rozważa zaciągnięcie kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej i stwierdził, że powodowie nie zostali dostatecznie poinformowani o skali ryzyka, jakie przyjmują na

siebie w związku z zawarciem umowy o treści ustalonej we wzorze, którym posługiwał się pozwany. Warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości spadku wartości waluty krajowej względem waluty obcej, w której kredyt był denominowany, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. Kredytobiorca musi być zatem jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu denominowanego w walucie obcej ponosi ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku spadku wartości waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie w stosunku do waluty obcej, w której kredyt został udzielony (wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z 20 września 2018 r., C-51/17, pkt 78).

Kredytobiorca powinien być pouczony o zagrożeniach właściwych ryzyku kursowemu nie tyle przez przedstawienie mu danych choćby z długiego okresu, w którym nie miały miejsce zdarzenia powodujące istotne wahania kursu, co wyłącznie lub także przez przedstawienie zagrożeń będących konsekwencjami wydarzeń nadzwyczajnych, mogących spowodować 100-200 % zmiany kursu waluty. W przypadku, gdy kredytodawca spełnia swoje świadczenie jednorazowo lub w niewielu częściach tuż po zawarciu umowy, gdy ich wartość odniesiona do waluty waloryzacji jest łatwa do oceny, a świadczenia kredytobiorcy mają być rozciągnięte w czasie na lata, wymaganie tak skonstruowanego pouczenia jest szczególnie uzasadnione.

To, że w stanie prawnym przed 26 sierpnia 2011 r. ustawodawca co do zasady akceptował zawieranie umów kredytu, w których waluta obca pełniła funkcję waloryzacyjną, znajduje potwierdzenie w art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 75b pr. bank., mających – w związku z art. 4 i art. 5 ust. 1 ustawy antyspreadowej – zastosowanie także do umów zawartych przed jej wejściem w życie w odniesieniu do niespłaconej jeszcze części kredytu. Możliwość skorzystania z mechanizmu rozliczeń określonego w art. 75b pr. bank. nie pozbawia jednak powodów uprawnienia do zażądania skontrolowania postanowień umowy, którą zawarli z pozwanym z odwołaniem się do

kryteriów ustalonych w art. 385¹ § 1 albo art. 58 k.c. Nowelizacja prawa bankowego z 29 lipca 2011 r. przyznała bowiem kredytobiorcom jedynie dodatkowe uprawnienie do spłacania rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej bezpośrednio w tej walucie, co nie znaczy, że nałożyła na nich obowiązek zachowania takiej formy spłaty albo że wyłączyła możliwość zgłoszenia roszczeń powstałych na gruncie umów niespełniających wymagań stawianych umowom kredytowym w stosunkach z konsumentami.

Odróżniwszy postanowienia umowne odnoszące się do ryzyka kursowego od klauzul przeliczeniowych, Sąd Apelacyjny dostrzegł, że w umowach kredytu i w regulaminie, do którego odsyłały, brakowało określenia zasad przeliczenia kapitału do wypłacenia powodom, choćby o takim poziomie szczegółowości, jak te postanowienia, które normowały zasady przeliczania świadczeń powodów na rzecz banku. Luki w umowie i regulaminie sprawiające, że umowa w chwili jej zawarcia nie dostarczała jasnej informacji, w jaki sposób pozwany przeliczy kapitał wypłacony powodom na jego równowartość w walucie waloryzacji oraz konstrukcja postanowień o przeliczeniach świadczeń podlegających spełnianiu przez powodów na rzecz pozwanego, przewidująca odesłania do tabel kursowych, które tworzył pozwany według nieznanych powodom zasad, zadecydowały o uznaniu także tych postanowień za abuzywne. Nie jest zatem zasadny zarzut, że Sąd Apelacyjny nie rozróżnił w umowie klauzuli ryzyka walutowego od klauzuli *spreadu* walutowego, co skutkowało niedokonaniem oceny poszczególnych postanowień umowy indywidualnie pod kątem przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c.

Art. 385¹ § 1 zdanie 2 k.c., wyłączający kontrolę abuzywności postanowień umownych określających główne świadczenia stron, stanowi implementację art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, a jego oceny w konkretnej sprawie należy dokonać z perspektywy wykładni prounijnej z uwzględnieniem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, które jednak w tej materii zawiera tylko ogólne i abstrakcyjne wskazania dla sądów krajowych, zobowiązanych do samodzielnej kwalifikacji na podstawie treści konkretnej umowy i okoliczności faktycznych sprawy.

W wyrokach z 26 lutego 2015 r., C-143/13 i z 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Trybunał Sprawiedliwości UE wyjaśnił, że przez podstawowe świadczenia,

w odróżnieniu od świadczeń o charakterze posiłkowym, należy rozumieć te spośród świadczeń, które charakteryzują daną umowę i istotę stosunku prawnego. Kryterium wyznaczającym zakres stosowania wyjątku, o którym mowa w art. 385¹ § 1 zdanie 2 k.c. jest zatem możliwość uznania świadczenia zastrzeżonego przez badaną klauzulę za odpowiednik jakiegokolwiek świadczenia wzajemnego. Analizę należy przeprowadzić w świetle charakteru umowy, ogólnej systematyki i całości postanowień umowy, a także jej kontekstu prawnego i faktycznego, przy zachowaniu zasady zawężającej wykładni wyjątku. Z uwzględnieniem powyższych wskazań co do potrzeby sytuacyjnej analizy łączącego strony stosunku prawnego, za świadczenia główne należy uznać świadczenia należące do kategorii przedmiotowo istotnych w powstałym między stronami stosunku cywilnym, typowe dla niego i charakterystyczne, decydujące o istocie umowy, chociaż niekonieczne zaliczane w systematykach doktrynalnych do kategorii *essentialia negotii* (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2004 r., I CSK 472/03, Prawo Bankowe z 2004 r., nr 11, z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03; z 8 listopada 2012 r., I CSK 49/12, OSNC 2013, nr 6, poz. 76, z 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12; z 2 kwietnia 2015 r., I CSK 257/14; z 30 września 2015 r., I CSK 800/14, OSNC 2016, nr 9, poz. 105, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018, nr 7-8, poz. 79 i z 24 października 2018 r., II CSK 632/17). Taki charakter w umowach waloryzowanych kursem waluty obcej mają postanowienia ustalające samą zasadę i mechanizm przeliczania świadczeń (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości UE z 20 września 2017 r., C-186/16, pkt 37, z 20 września 2018 r., C-51/17, pkt 68; z 14 marca 2019 r., C-117/18, pkt 48, z 3 października 2019 r., C-260/18, pkt 44; wyroki Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115 i z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18).

W wyroku z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że wykładni art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że z jednej strony nie stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli odstraszający cel tej dyrektywy jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe, a element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, mogące być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru.

Z drugiej strony przepisy te stoją na przeszkodzie temu, by sąd usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści postanowienia umownego przez zmianę jego istoty.

Wyeleminowanie z łączącej strony umowy abuzywnych postanowień umownych rodzi konieczność dokonania oceny, czy umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania. Sąd Apelacyjny rozważył tę kwestię i uznał, że obowiązywanie umowy po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków nie jest możliwe, co przemawia za opowiedzeniem się za jej nieważnością (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18). Wyeleminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie może prowadzić do utrzymania w mocy kredytu indeksowanego kursem CHF albo denominowanego w CHF jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR. Brak także podstaw do zastąpienia stawki oprocentowania LIBOR stawką WIBOR (wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22). W wyroku z 6 marca 2019 r. (C-70/17 i C-179/17, Abanca Corporación Bancaria SA i Bankia SA, pkt 54) Trybunał Sprawiedliwości UE wykluczył, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach, na przykład przez odwołanie się do kursu walut stosowanego przez Narodowy Bank Polski. W orzecznictwie szeroko wypowiedziano się również o niemożności uzupełnienia postanowień umownych przy wykorzystaniu art. 358 § 2 k.c., art. 41 pr. weksl., art. 24 ust. 3 ustawy o NBP w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 797/22; z 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, i z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22).

W razie stwierdzenia abuzywności klauzuli ryzyka walutowego i klauzul przeliczeniowych utrzymanie umowy nie jest zatem możliwe z prawnego punktu widzenia. Jest tak zwłaszcza wówczas, gdy unieważnienie tych klauzul doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją kredytu do waluty. W konsekwencji art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu

nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, iż ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości UE z 14 marca 2019 r., C-118/17, pkt 52; z 5 czerwca 2019 r., C-38/17, pkt 43; z 3 października 2019 r., C-260-18, pkt 44 i 45; wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/19).

O zarzucanym przez pozwanego naruszeniu zasady proporcjonalności w związku z wyborem sankcji zastosowanej przez Sądy *meriti* po stwierdzeniu abuzywności postanowień określających główny przedmiot umów kredytowych zawartych przez strony można by mówić wówczas, gdyby Sądom tym – w ustalonych okolicznościach – przysługiwał wybór między możliwymi do zastosowania sankcjami, a wybrana sankcja godziła w interesy pozwanego nieproporcjonalnie preferując interes powodów. Skoro postanowienia umów określające główne świadczenia stron były niejednoznaczne, a prawa i obowiązki powodów jako konsumentów kształtowały w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając przez to ich interesy, zaś system prawny nie zawiera norm, którymi za przyzwoleniem powodów wyeliminowane z umowy postanowienia abuzywne mogłyby być zastąpione, to Sąd Apelacyjny nie mógł zastosować do umów innej sankcji jak sankcja nieważności.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2023 r. poz. 1935), orzeczono jak w sentencji.

Grzegorz Misiurek

Karol Weitz

Marta Romańska

(M.M.)

[a.ł]